

Bio Beter Beweiden

Project: BBB 'Bio Beter Beweiden': breng je beweiding in topvorm

Doelstelling: Weidebeheer optimaliseren met het oog op een hogere DS-opname per dier in de weide en een hogere DS-opbrengst per ha in de weide en de beheersing van de infectiedruk van maagdarmwormen en leverbot

Organisatie: Inagro

Periode: april 2017 – december 2018

Weidegang is in de biologische melkveehouderij een belangrijk element vanuit overwegingen van dierenwelzijn en -gezondheid. Weidegang biedt de koeien veel meer mogelijkheden om natuurlijk gedrag te vertonen dan wanneer de kudde zich in de stal bevindt. Met name de klauwgezondheid wordt bevorderd met voldoende weidegang. Daarnaast is er op biologische bedrijven extra aandacht nodig voor besmetting met maagdarmwormen en leverbot in de weide.

Het optimaliseren van het begrazingsmanagement kan de kwaliteit van de grasweiden en de totale grasopname door de dieren verhogen. Uit de grote diversiteit van begrazingssystemen moet gezocht worden naar het begrazingssysteem dat best bij het bedrijf past. Volgens de weidecoaches van stichting weidegang hebben de melkveehouders te weinig vertrouwen in de kwaliteit van het weidegras en wordt dikwijls nog te veel op stal bijgevoerd. Melkveehouders geven aan dat de grasbenutting in het najaar door de verminderde smakelijkheid vaak een probleem vormt. Strooien van zout kan de smakelijkheid verhogen maar in een begrazingsproef in het najaar toonden de dieren geen voorkeur. Ook werd er geen voorkeur gemeten tussen plotjes bemest met rundermengmest, dunne fractie of onbemeste plotjes.

Werkgroep begrazing

Samen met adviseurs werd met 5 biologische melkveehouders een werkgroep opgestart om ervaringen uit te wisselen en begrazingsregimes te vergelijken. De boeren volgden de gewasstand van de percelen met een grashoogte meter om een beter zicht te krijgen op de grasvoorraad om op basis hiervan het begrazingsregime en de stalvoeding aan te passen. Deze gegevens werden dan vergeleken met productieresultaten en samen werd gezocht naar handvaten om de stalvoeding aan te passen op basis van de wisselende graskwaliteit en diersignalen zoals het ureum in de melk.

Stichting weidegang

Met de begrazingsgroep zochten we ook inspiratie in bij de weidecoaches van de Stichting Weidegang in Nederland. Tijdens een 'Farmwalk' werd het beweidingssysteem kritisch onder de loep genomen want op veel bedrijven wordt de weidegang nog niet optimaal benut. Veel aandacht gaat naar de introductie van voldoende rotatie in het beweidingssysteem. Stichting Weidegang introduceert een nieuw concept dat de naam 'Nieuw Nederlands Weiden' meekreeg. Dit systeem is gebaseerd op omweiden waarbij de melkkoeien elke dag een nieuw weideperceel krijgen. Alle percelen die beweid kunnen worden komen in 2 grote blokken waarbij je een maai- en beweidingblok krijgt. Belangrijk is dat het beweidingblok in percelen wordt ingedeeld met een gelijke oppervlakte door flexibele weideafrastering waarbij koeien elke dag een nieuw perceel krijgen. Met 6 percelen kom je op dag 7 terug op het eerste perceel.

Deze cyclus wordt 4 tot 6 keer herhaald waarna het maai-blok wordt ingeschakeld als weideblok. Door op stal de bijvoeding aan te passen, kan ingespeeld worden op de wisselende grasgroei. Inscharen van de koeien gebeurt bij een grashoogte van 12 cm, bij 8 cm kan uitgeschaard worden. Voordeel van dit systeem is dat er geen aparte percelen worden gemaaid maar dat het beweidingblok kan mee gemaaid worden met de andere maaipercelen.

Het robotbedrijf dat bezocht werd bewijst al jaren dat weidegang en een melkrobot perfect kunnen samengaan. Een sterk punt op dit bedrijf is dat de melkveehouder geen angst heeft om de koeien met honger de weide in te sturen. Volgens de weidecoach ontbreekt het bij veel veehouders nog aan vertrouwen in wat op de weide beschikbaar is, hierbij is zijn devies 'wat er buiten staat moet je binnen niet voeren'. Voor gras in optimale conditie kan je immers rekenen op 1000 VEM per kg droge stof. Wil je dat het de beoogde opname van vers gras wordt gehaald dan moet je wel zorgen dat je beweidingssysteem op punt staat en de koeien smakelijk gras krijgen aangeboden. Dat is ook de reden waarom veel veehouders in een standweide systeem worden aangeraden om roterend standweiden toe te passen, een systeem dat de weidecoaches met het Nieuw Nederlands Weiden willen promoten. De grote standweide wordt met flexibele afrastering opgesplitst in kleinere percelen.

Beter benutten van najaarsgras

In de begrazingsgroep ondervinden de meeste boeren problemen met de grasbenutting in het najaar, er is een lage opname door de verminderde smakelijkheid met hierdoor grote weideresten en beweidingsverliezen. Smakelijkheid vermindert door mestresten en optreden van kroonroest. Melkveehouders geven aan dat veel beweiding in het najaar zich dikwijls vertaalt in een daling van de melkproductie. Er naar werd gezocht naar maatregelen die de smakelijkheid van het weidegras in het najaar op peil kunnen houden. De soorten en rassenkeuze van de grassen kan hier een rol spelen. Koeien hebben voorkeur voor suikerrijk gras, tetraploïde rassen zijn over het algemeen suikerrijker. Ook timothee verhoogt de smakelijkheid van een gras-mengsel. In het najaar zullen timothee en tetraploïde rassen door de meer open zode een minder vochtige en muffe onderlaag vertonen. Kroonroestaantasting kan beperkt worden door het inzaaien van rassen met een lage gevoeligheid, bijmenging van timothee en het in stand houden van een voldoende hoog klaveraandeel. Het hogere klaveraandeel zorgt voor een betere stikstof voorziening die een lagere aantasting met kroonroest met zich meebrengt.

Naast suiker kan ook een hoger natriumgehalte en in mindere mate een hoger kaliumgehalte de smakelijkheid verhogen. Dit opent de mogelijkheid om via bemesting met

natriumchloride (keukenzout) het natriumgehalte van het gewas en zo de smakelijkheid te verhogen.

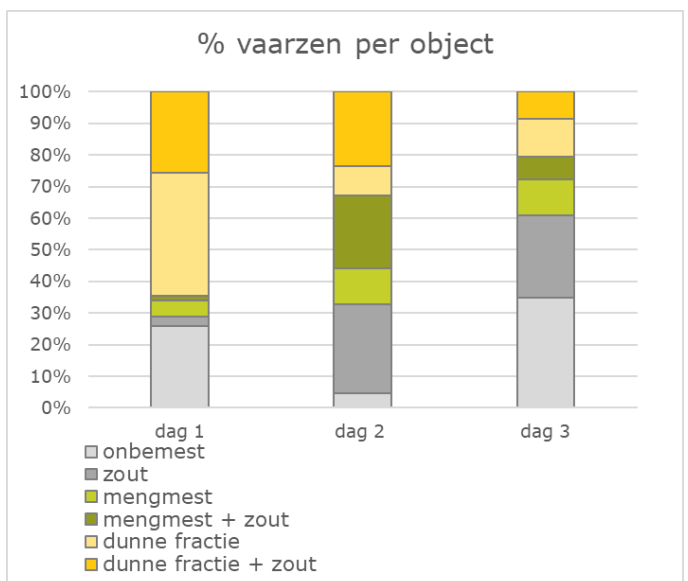
Begrazingsproef : invloed van bemesting op smakelijkheid

Smakelijkheid van gras beïnvloedt de opname in de weide. Een mogelijkheid om de smakelijkheid te verhogen is het toedienen van zout (natriumchloride) op het weidegras. Om na te gaan of de opname van najaarsgras kan verhoogd worden met zout werd een begrazingsproef opgezet. In dezelfde proef werd tevens nagegaan of bemesting met mengmest versus dunne fractie van mengmest een invloed heeft op de smakelijkheid en de opname van de dieren.

Een niet-bemest object werd hierbij vergeleken met een bemesting met rundermengmest (15 ton/ha) en met de dunne fractie van mengmest (15 ton/ha) na scheiding in een variant met en zonder toevoeging van zout (100kg/ha). De smakelijkheid werd beoordeeld door een opbrengstmeting en door een preferentiemeting.

Het proefperceel werd aangelegd op een weide van een biologische melkveehouder en werd opgedeeld in drie blokken, waar telkens de 6 objecten aanwezig zijn. De begrazingsproef werd uitgevoerd met 10 drachtige vaarzen. Van 12 tot 15 september 2018 graasden de vaarzen op het proefperceel, 24u per blok.

De opbrengstmeting gebeurde door vóór en na het begrazen van een blok per object een teststrook te maaien en de opbrengst te wegen het verschil is een indicatie van de opgenomen hoeveelheid gras door de vaarzen in elk object. De objecten die als smakelijker worden ervaren zullen bij voorkeur afgegraasd worden. Voor de preferentiemeting werd elke dag het aantal grazende vaarzen op elk object geteld. Voor beide metingen konden echter geen significante verschillen tussen de objecten worden vastgesteld.

Figuur 1: Tellingen van het aantal vaarzen per object uitgevoerd per dag

Tabel 1: voederwaarde van de verschillende objecten en resultaten van de voorkeurstesten

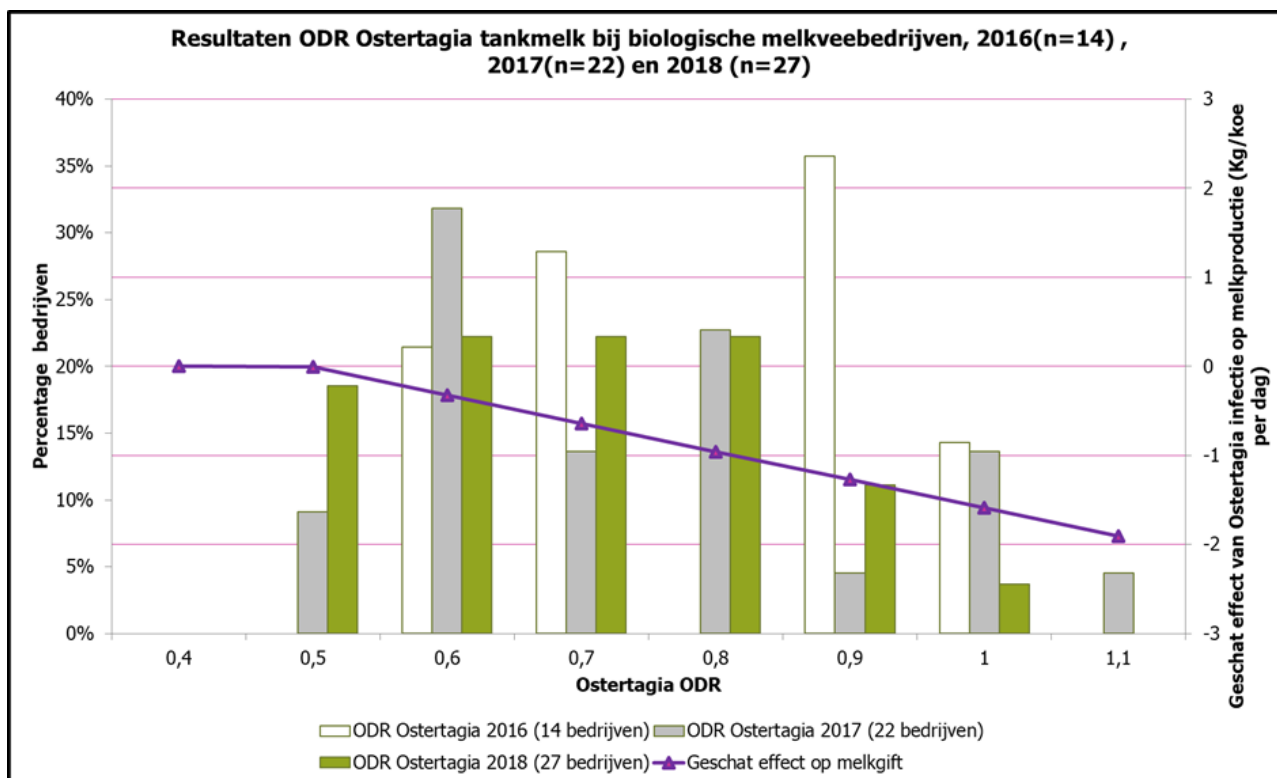
	RE	DVE	OEB	FOSp	SUI	VEM	Grasopname testplot	voorkeur
	g/kg DS	g/kg DS	g/kg DS	g/kg DS	g/kg DS	/ kg DS	kg DS	aantal dieren/ object
1 niet-bemest	244	92	70	558	62	914	0,41	1,79
2 niet-bemest +NaCl	240	90	68	563	76	899	0,51	1,32
3 mengmest	241	95	66	575	87	936	0,56	0,80
4 mengmest +NaCl	251	98	74	571	76	940	0,13	0,86
5 dunne fractie	268	101	91	588	64	923	0,49	1,42
6 dunne fractie +NaCl	252	97	76	578	73	930	0,52	0,97

Als we tellingen van het aantal vaarzen per object uitzetten per dag valt de grote variatie in grasgedrag op. De eerste dag grazen de dieren voornamelijk op de objecten met dunne fractie en op het niet-bemest object. Op dag twee blijkt uit het gedrag een voorkeur voor de met zout behandelde objecten zonder voorkeur voor de bemesting. Dag 3 geniet het niet-bemeste perceel de voorkeur.

Het natriumgehalte van het gras, wat verantwoordelijk is voor de toegenomen smakelijkheid bij met zout bemest gras, ligt gemiddeld iets hoger bij de objecten met zout toevoeging (2,1 versus 2,3 g/kg DS). Het kleine verschil in

Na gehalte kan gerelateerd zijn aan het relatief hoge gehalte aan Na in de bodem (5,3 mg /100g droge grond) maar ook aan het hoge K-gehalte (36 mg /100g droge grond) dat de opname van Na door de plant kan verminderen. Het ruw eiwit gehalte (RE) van dunne fractie bemesting ligt iets hoger dan de andere objecten wat een indicatie zou kunnen zijn van de sneller beschikbare N in deze mestsoort dit wordt echter niet bevestigd in het object met dunnefractie en zout waarvan het RE-gehalte op hetzelfde niveau ligt als het object met mengmest en zout.

Resultaten tankmelkanalyse									
	ODR Lebmaagworm Ostertagia						ODR Leverbot		
	ODR			Geschat effect op de melkgift (liter/koe/dag)					
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Gemiddelde bio-bedrijven	0,79	0,74	0,69	-0,94	-0,78	-0,60	0,62	0,39	0,39

Figuur 2: Resultaten ODR bepaling tankmelk

Bemesten van de weide met rundermengmest of met dunne fractie van rundermengmest had in deze proef geen invloed op de voorkeur van grazende varzen. Wellicht zal het verschil in smakelijkheid met de niet-bemeste objecten uitgevlakt zijn door de regenbuien die in de periode tussen bemesten en begrazen plaatsvonden.

Maagdarmwormen en beweiding

Voor biologische bedrijven blijft weidegang belangrijk. Besmetting met maagdarmwormen in de weide is daarom een aandachtspunt. In de Vlaamse rundveehouderij is de lebmaagworm *Ostertagia ostertagi* de meest voorkomende parasiet. Besmettingen met maagdarmwormen zorgen voor een niet te onderschatten economisch verlies door melkproductieverlies, groeiachterstand van het jongvee en de hoge behandelingskosten. Voor Vlaamse melkveebedrijven wordt het economisch verlies geraamd op 38 euro/koe/jaar.

Sinds enkele jaren is het relatief eenvoudig om via een analyse op antistoffen in de tankmelk een idee te krijgen van de besmetting met *Ostertagia* en leverbot (*Fasciola hepatica*). Het resultaat van een dergelijke analyse is een ODR-waarde die een maat is voor het aantal antistoffen die in de

melk aanwezig zijn. Hoe hoger, hoe meer contact met *Ostertagia* tijdens het grazen de voorbije maanden. Vanaf een ODR van 0,5 mag een effect op de melkgift worden verwacht. Uit onderzoek blijkt dat er een lineair verband is tussen de gemeten ODR en het verlies in melkproductie. In 2018 werd bij 27 Vlaamse bio-melkveebedrijven dit onderzoek uitgevoerd, gemiddeld bedroeg de ODR 0,7 wat overeenkomt met een melkverlies van 0,6 liter per koe per dag. Dit ligt bij de meeste bedrijven lager dan de voorgaande jaren wat voornamelijk in verband kan worden gebracht met de droge zomer.

In het maai-beheer van de weidepercelen is het belangrijk ook in te spelen op de besmettingsdruk met maagdarmwormen, die in het najaar vaak hoog is. Op de percelen die niet gemaaid worden zullen de aanwezige larven ook in het voorjaar nog aanwezig zijn en voor een herbesmetting zorgen. Een mogelijkheid om de besmettingsdruk te verlagen is een maaisnede te nemen, de aanwezige larven zullen het inkuilen niet overleven. Dat kan dan bij voorkeur gedaan worden met de percelen die in het voorjaar als eerste beweiden zullen worden. Dat is zeker zo belangrijk voor jongveeweidens.

Geef uw mening over dit project:

Klik HIER!

Contactpersonen: Luk sobry, Inagro

Tel: 051 27 32 51

E-mail: luk.sobry@inagro.be

Website: <https://leden.inagro.be/>

Het uitgebreide eindrapport kan opgevraagd worden via info@cibt.be

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ